

การบริหารแบบระบบราชการ

ความหมาย

การบริหารแบบระบบราชการ (Bureaucracy Administration) เป็นทฤษฎีการบริหารองค์การที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการบริหารตามหลัก 5 ประการ คือ 1) การจัดแผนก

- 2) การตัดสินใจบนรากฐานข้อเท็จจริง และ เหตุผล
- 3) การยึดกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด
- 4) การ บังคับบัญชาเป็นไปตามลำดับชั้น
- 5) การยึดถือว่ามีความ เชื่อวชาชาญเฉพาะ

ความเป็นมา

ใน ค.ศ. 1911 เฟรดริก เทย์เลอร์ (Frederic Taylor) (Taylor, 1947) ได้เสนอวิธีการบริหารแบบการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ โดยมีความคิดว่า การจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ เสมือนการทำงานของเครื่องจักรกล ต่อมาในปี ค.ศ. 1925 เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) (Fayol, 1925) เสนอทฤษฎีการบริหารแบบการจัดการ หรือศาสตร์ การบริหารโดยมีความคิดว่า การทำงานนั้นพนักงานเป็นผู้ทำงานกันขึ้นมา ส่วนผู้จัดการการทำงานเป็นผู้ชี้้นำลงไปสู่พนักงาน ทฤษฎีของฟาโยลเริ่มค่านึงถึงคนมากกว่าของเทย์เลอร์ แต่การบริหารจัดการก็ยังอยู่บนรากฐานของเหตุผลและข้อเท็จจริง และใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เหมือนของเทย์เลอร์ เช่นกัน โดยมองว่าการทำงานของมนุษย์ก็เหมือนวิศวกรรมแต่เป็นวิศวกรรมมนุษย์ (human engineer) ต่อมาในปี ค.ศ. 1947 แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) (Weber, 1947) ได้เสนอทฤษฎีการบริหารแบบระบบราชการ โดยมีความคิดว่าองค์การเป็นระบบสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม นับว่าเวเบอร์เริ่มคิดถึงการบริหารแบบระบบเปิดหรือยึดถือสังคมศาสตร์เป็นหลัก แต่ก็ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการบริหารจัดการองค์การที่ต้องอยู่บนรากฐานของเหตุผลและข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ จะไม่ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว

หรือความพึงพอใจหรือความเชื่อในการตัดสินใจดำเนินการใด ๆ จึงถือได้ว่าทฤษฎีการบริหารแบบระบบราชการเป็นแขนงหนึ่งของทฤษฎีการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ดังเช่นของเทย์เลอร์

หลักการบริหารแบบระบบราชการ

ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel, 2008) ได้อธิบายว่าการบริหารแบบระบบราชการของเวเบอร์ มีหลักการ 5 ข้อ ดังนี้

1. แบ่งงานออกเป็นแผนกตามความเชี่ยวชาญเฉพาะ
 2. การบริหารไม่ใช้ความพึงพอใจส่วนบุคคล การตัดสินใจในการกระทำกิจการใดๆ ไม่ใช้ความชอบหรือความพึงพอใจส่วนบุคคล แต่จะตัดสินใจบนรากฐานของข้อเท็จจริงและเหตุผล ไม่ใช้ความรู้สึก
 3. มีสายการบังคับบัญชาเป็นลำดับลงมาจากบนลงล่าง
 4. มีระเบียบที่ประกาศเป็นลายลักษณ์อักษร ไว้ชัดเจนให้พนักงานปฏิบัติ
 5. ถือว่าพนักงานทุกคนเป็นผู้มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ เป็นบุคคลมีคุณภาพ พนักงานทุกคนต้องคิดว่าพวกเขาเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ
- ทฤษฎีการบริหารแบบระบบราชการ นี้เป็นแขนงหนึ่งของทฤษฎีการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ แต่ก็ค่านึงถึงความ เป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคลและองค์การเป็นสังคมเปิด ความคิดรวบยอดที่สำคัญของทฤษฎีการบริหารแบบระบบราชการมีเช่นเดียวกับทฤษฎีการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ เช่น มีวัตถุประสงค์ แบบแผน เหตุผล แบ่งแผนก ความเชี่ยวชาญ การควบคุม เป็นต้น ทฤษฎีการบริหารแบบระบบราชการถือสัจพจน์ว่า องค์การประกอบด้วยบุคคลเป็นสังคมเปิดที่มีปฏิสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม (Hoy and Miskel, 2008)

การนำมาใช้

ในหน่วยราชการของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ได้นำทฤษฎีการบริหารแบบราชการของเวเบอร์มาใช้กันอย่างยาวนาน แม้กระทั่งปัจจุบันนี้ก็ยังคงใช้อยู่ในบางหน่วยงาน ดังเช่น ประเทศไทยก็ยังคงติดอยู่กับระบบราชการ ในสถานศึกษาก็ยังใช้การบริหารแบบระบบราชการอยู่เช่นกัน ถึงแม้ในปัจจุบันกฎหมายทางการศึกษาได้ให้โรงเรียนจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็น

ฐานแล้วก็ตามที่ ดังจะเห็นว่ามี การแบ่งแผนก ภาควิชา กลุ่มสาระวิชา เป็นต้น และถือว่าแต่ละแผนกเป็นวิชาชีพ ข้อเสียของการบริหารแบบนี้ บุคลากรขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ขาดความคล่องตัว ขาดความยืดหยุ่น เสียค่าใช้จ่ายสูง การทำงานซ้ำซ้อน และล่าช้า ขาดการประสานงานในภาพรวมขององค์การ และมีผลการประเมินบ่งชี้ว่า การบริหารแบบระบบราชการไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์

บรรณานุกรม

- Fayol, H. (1925). **General and Industrial Management**. London : Sir Issac Pitman & Sons.
- Hoy, W.K. and Miskel, C.G. (2008). **Educational Administration : Theory, Research and Practice**.
New York : The McGraw – Hill Company, Inc
- Weber, M. (1947). **The Theory of Social and Economic Organization**. in T. Parsons(ed.), A.M.
Henderson and T Parsons (Trans). New York : Free Press
- Taylor, F.W. (1947). **Scientific Management** .New York. Harper